

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף נז

נמרא: איבעיא להו: האם הדין שהנזיר מגלח על עצם כשעורה הוא הלכה למשה מסיני, ורבי עקיבא רצה ללמוד שנזיר מגלח על רביעית דם מקל וחומר, ואמרו לו רבי עקיבא ורבי יהושע שלא למדים קל וחומר מהלכה, או שמא הדין שרביעית דם מטמאה באהל זה הלכה למשה מסיני, ורבי עקיבא רצה ללמוד מעצם כשעורה קל וחומר שהנזיר מגלח גם על רביעית דם, ואמרו לו רבי עקיבא ורבי יהושע שלא למדים קל וחומר מהלכה.

הדרן עלך בהן גדול

פרק שמיני. משנה: שני נזירים שאמר להם אדם אחד 'ראיתי שאחד מכם נטמא, אבל איני יודע איזה מכם', והם שותקים ולא מכחישים את דבריו (= שאם היו מכחישים אינו נאמן), כשתסתיים נזירותם עליהם לגלח ולהביא קרבן טומאה וקרבן טהרה, וכל קרבן יקרב לשם מי שהוא מחוייב בו (= אמנם המשנה כתבה שעל כל אחד לומר 'אם אני הוא טמא' וכו', אבל באמת אינם צריכים לומר זאת אלא די שהם מביאים את הקרבנות בשותפות ומקריבים כל קרבן לשם מי שמחוייב בו - תוס').

וסופרים עוד שלושים יום, לפי שכל אחד מהם בספק שמא הוא זה שנטמא ונפלה נזירותו ועליו להתחיל למנות שוב, וכשתסתיים הנזירות עליהם להביא קרבן טהרה נוסף בשותפות (= חטאת העוף ועולת העוף אבל לא אשם, לפי שאשם אינו בא על הספק), וכל אחד מהם אומר (= לאו דווקא, וכפי שביארנו בשם תוס' לעיל) אם אני הוא הטמא הרי שהקרבן טומאה שהקרבנו לאחר הנזירות הראשונה היה שלי והקרבן טהרה שהקרבנו אז היה שלך, וכעת זהו קרבן טהרה שלי, ואם אני הוא הטהור הרי שקרבן הטהרה שהקרבנו לאחר הנזירות הראשונה היה שלי וקרבן הטומאה שהקרבנו אז היה שלך, וכעת זהו קרבן טהרתך.

(המשך בדף הבא ↓)

גמרא: 📖 ספק טומאה ברשות היחיד טמא וברשות הרבים טהור.

קושיא: מדוע שני הנזירים טמאים מספק? והרי את הדין שספק טומאה ברשות היחיד טמא אנו לומדים מסוטה, וכשם שסוטה שנסתרה עם הבועל יש שם שנים שהם הבועל והנבעלת (= הסוטה), כך כל ספק טומאה שיש שם עד שנים הרי הוא נחשב כספק טומאה ברשות היחיד, אבל במקרה שלנו הרי יש שם שלושה, שהם שני הנזירים ועוד אותו אדם שראה אותם, נמצא שזהו ספק טומאה ברשות הרבים שהוא טהור וא"כ על שני הנזירים להיות טהורים מספק.

רבה בר רב הונא מתרץ: מדובר שאותו אדם אומר לשני הנזירים 'ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם', והוא עמד מרחוק, נמצא שזהו ספק טומאה ברה"י ולכן שניהם טמאים מספק.

אמר רב אשי: גם מהמשנה מדויק כתירוצו של רבה בר רב הונא, שהמשנה כתבה 'ואיני יודע איזה מכם', משמע שהוא עמד מרחוק ולא ראה על מי היא נזרקה. (שהרי המשנה יכלה לומר שהוא 'שכח' מי נטמא, אלא מכך שהוא אמר 'איני יודע' מוכח שהוא לא ראה לפי שעמד רחוק).

ואמאי דילמא לאו טמאין אינון: מדוע שני הנזירים מגלחים שערם והרי רק אחד מהם באמת טמא, ונמצא שהשני מקיף את פאות ראשו באיסור, שהרי לא הותר להקיף את הראש למי שאינו נזיר? [השאלה אינה על התגלחת הראשונה, שהרי אז ממה נפשך מותר לשניהם לגלח: או שזו תגלחת טומאה או שזו תגלחת של סיום הנזירות. אלא השאלה היא על התגלחת השנייה לאחר שלושים יום שאז הנזיר שלא נטמא הרי הוא ככל אדם -שטמ"ק].

שמואל מתרץ: מדובר באישה (שתי נשים נזירות) או בקטן (שני קטנים מעל גיל 12 שיכולים לנדור נזירות) שאינם מצווים על הקפת הראש.

ולוקמא בגדול: מדוע שמואל צריך להעמיד שמדובר באישה וקטן, והרי הוא יכול להעמיד שמדובר בגדולים אלא ש'הקפת כל הראש אינה שמה הקפה' (כלומר גילוח כל שערות הראש אינו אסור, אלא רק גילוח הפאות בלבד אסור). ומכך ששמואל לא מעמיד בגדולים, מוכח שהוא סובר שהקפת כל הראש כן שמה הקפה!

מר זוטרא: שנה את דברי שמואל על הסיפא של משנתנו (שהיא המשנה המובאת בדף נט' והובאה בדף הקודם): נזיר שספק נטמא ספק נצטרע צריך לגלח ארבע פעמים. והרי על הצד שהוא לא נטמא ולא נצטרע הוא מקיף את ראשו באיסור? ועל כך אמר שמואל שמדובר באישה וקטן כנ"ל.

אמר רב הונא: המקיף את פאות ראשו של קטן עובר איסור וחייב מלקות. משום שנאמר 'לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רְאֵשְׁכֶם' וגם פאת קטן נקראית 'פְּאֵת'. אמר לו רב אדא בר אהבה: ואת הילדים שלך מי מגלח (בניו הקטנים של רב הונא יהיו מגולחים כל הראש)? אמר לו רב הונא: 'חובה' אשתי. אמר לו רב אדא: 'תקברון חובה לבניה?' כלומר האם חובה אשתך רוצה לקבור את בניה, שהיא מגלחת אותם באיסור?

כולהו שניה וכו': אמנם רב אדא לא התכיון לקלל, אבל בגלל שהיתה זו 'שגגה היוצאת מפי השליט' כל שני חייו של רב אדא בר אהבה לא התקיים זרע לרב הונא, כלומר אשתו קברה את בניו (רא"ש).

מכדי תרוויהו: כלומר לדעת רב הונא אסור לאיש לגלח קטן אבל מותר לאישה לגלח קטן. ואילו לדעת רב אדא מותר לאיש ולאישה לגלח קטן.

והרי גם רב הונא וגם רב אדא סוברים שהקפת כל הראש שמה הקפה. שהרי רב הונא התיר רק לאשתו לגלח את בניו וזאת משום שהוא סובר שלאיש אסור להקיף את כל הראש, וכן רב אדא שקילל את חובה ודאי סובר שאסור לגלח את כל הראש (בגדול והוא רק התיר בקטן, כי אם היה מותר להקיף כל הראש בכל מקרההאין שום בעיה במה שעשתה חובה). ואם כן מה שורש המחלוקת?

[הרחבת הביאור: רב אדא אמנם סובר שהקפת כל הראש שמה הקפה אך כל זה דוקא בגדול ולא בקטן, כי לדעתו מותר לגדול לגלח קטן, שהרי הוא שאל את רב הונא שאסר להקיף קטן: ואת הילדים שלך מי מגלח? משמע שהוא עצמו סובר שמותר להקיף קטן, ורק רב הונא שסובר שאוסר לגדול לגלח קטן נקלע לבעיה מי יגלח את ילדיו. ומה שהוא קילל את חובה, היה זה רק לשיטתו של רב הונא שאסור לאיש לגלח קטן, וסבר רב אדא שלפי זה הוא הדין שאסור לאישה לגלח קטן. אבל רב אדא עצמו סובר שמותר לגדול לגלח קטן].

רב הונא סבר: לדעת רב הונא הקפת הראש הוקשה לגילוח זקן בפסוק 'לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רְאֵשְׁכֶם - וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זְקֵנְךָ'. ללמד שמי שישנו בגילוח דהיינו אנשים אסור

גם בהקפת הראש, אבל מי שאינו בגילוח דהיינו נשים מותר בהקפת הראש. ולכן רב הונא התיר לאשתו לגלח את בניו.

אבל לדעת רב אדא בר אהבה אמנם נשים מותרות בהקפת הראש של עצמן, אבל אסורות להקיף (= לגלח) אחרים, אלא שגם לנשים וגם לגברים מותר להקיף את ראש הקטנים. משום שהלשון 'לא תקפו פאת ראשכם' משמע בין למקיף ובין לניקף (כי פשט הפסוק 'פאת ראשכם' מדבר על הניקף, דהיינו לא להקיף את הפאה של הראש שלכם – אתם הניקפים, אלא שאם כל האיסור הוא רק להיות ניקף היה צריך להיות כתוב 'אל תוקפו', והלשון 'תקיפו' מלמד שגם על המקיף עצמו יש אסור להקיף אחרים -תוס'), ויש היקש בין המקיף לניקף, בכדי ללמד שדוקא במקרה שהניקף חייב על ההקפה גם המקיף אותו חייב על כך, אבל אם הניקף מותר בהקפה - כגון קטנים שאין להם איסור להקיף את ראשם - גם המקיף מותר לו להקיף אותו. [והסיבה שלא מקישים הפוך את הניקף למקיף, משום שעיקר הפסוק מדבר על הניקף ולא על המקיף ככ"ל -תוס'].